

32-Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin eğilimleri: Bir içerik analizi (2000-2019)

Bircan EYÜP¹

APA: Eyüp, B. (2020). Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin eğilimleri: bir içerik analizi (2000-2019). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 536-558. DOI: 10.29000/rumelide.843489.

Öz

Bu çalışmanın amacı, 2000-2019 yılları arasında Türkçe öğretmenleri ile ilgili hazırlanan lisansüstü tezlerin içerik analizini yaparak çalışmaların eğilimlerini belirlemektir. Çalışma nitel araştırma modeline göre tasarlanmıştır. Doküman incelemesi tekniği ile Türkçe öğretmenlerine yönelik hazırlanan lisansüstü tezler incelenmiştir. Çalışmada incelenen tezler Ulusal Tez Merkezinin veri tabanında yapılan taramalar sonucu elde edilmiştir. Bu doğrultuda tespit edilen lisansüstü tezlerin analizi için 'Yayın Sınıflama Formu' kullanılmıştır. Tezlerin içerik analizi yapılmıştır. Tezler yayım yılı, yapıldığı üniversite, yapıldığı program derecesi, anahtar kelime, konu, yöntem, örneklem yöntemi, örneklem sayısı, örneklem seçildiği şehir, veri toplama araçları ve veri analiz teknikleri açısından incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda 2010'dan sonra Türkçe öğretmenleri ile ilgili daha çok lisansüstü tez hazırlandığı ve bu tezlerin çoğunlukla yüksek lisans programlarında yapıldığını tespit edilmiştir. Türkçe öğretmenleri ile ilgili lisansüstü tezlerin en çok Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesinde hazırlandığı belirlenmiştir. Araştırmacıların en çok tercih ettiği anahtar kelimelerin Türkçe öğretmeni/öğretmenleri ve Türkçe eğitimi olduğu belirlenmiştir. En fazla çalışılan konuların ölçme ve değerlendirme ile okuma kültürü/alışkanlığı üzerine olduğu tespit edilmiştir. Nicel çalışmaların ağırlıkta olduğu, ölçeğin en çok kullanılan veri toplama aracı olduğu ve en fazla kullanılan veri analiz tekniğinin nicel analiz tekniklerinden kestirimsel analiz teknikleri olduğu belirlenmiştir. Çalışmaların önemli bir kısmında örneklem yöntemi belirtilmezken örneklem sayısının ağırlıklı olarak 101-200 arasında olduğu belirlenmiştir. Tezlerin örneklem seçiminde İstanbul ve Kırşehir şehirlerinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin ön planda olduğu tespit edilmiştir. Çalışmanın sonunda, elde edilen sonuçlar doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Türkçe öğretmeni, lisansüstü tezler, Türkçe eğitimi

Trends of postgraduate theses about Turkish language teachers: A content analysis (2000-2019)

Abstract

The aim of this study is to determine the trends of the studies by content analyzing the postgraduate theses about Turkish language teachers between 2000-2019. The study was designed according to the qualitative research model. Postgraduate theses were examined using the document analysis technique. The theses examined in the study were obtained as a result of scanning the database of the National Thesis Center. "Publication Classification Form" was used for the analysis of the postgraduate theses. Content analysis of theses has been done. The theses were examined in terms

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi ABD (Trabzon, Türkiye), bircaneyp@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-8061-1159. [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 21.11.2020-kabul tarihi: 20.12.2020; DOI: 10.29000/rumelide.843489]

Adres
İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi ABD Cevizli Kampüsü, Kartal-İstanbul/TÜRKİYE
e-posta: editor@rumelide.com

Address
İstanbul Medeniyet University, Faculty of Education Sciences, Turkish and Social Sciences Education, Turkish Language Teaching Education, Cevizli Campus, Kartal-İstanbul /TURKEY
e-mail: editor@rumelide.com

of publication year, university, program degree, keyword, subject, method, sampling method, sample number, city from which the sample was selected, data collection tools and data analysis techniques. As a result of the study, it was determined that after 2010, more postgraduate theses were prepared about teachers and these theses were mostly prepared in master's programs. Postgraduate theses are mostly done in Kırşehir Ahi Evran, Canakkale Onsekiz Mart and Dokuz Eylül Universities. The most preferred keywords are Turkish language teacher/teachers and Turkish language education. The most studied subjects were on measurement and evaluation and reading culture/habits. Quantitative studies are predominant, the scale is the most used data collection tool, and the most used data analysis technique is predictive analysis techniques, one of the quantitative analysis techniques. While the sampling method was not specified in most of the studies, the sample size was mostly between 101-200. Teachers working in the cities of Istanbul and Kırşehir are at the forefront in the sample selection of the theses.

Keywords: Turkish language teacher, postgraduate theses, Turkish language education

Giriş

Bir ülkenin gelişmesinde ve kalkınmasında rol oynayan en önemli faktörlerden biri o ülkede bireylere sunulan eğitimin niteliğidir (Emin, 2019). Nitekim ülkedeki eğitim sisteminin niteliği artıka çağın ihtiyaçlarına karşılık verebilecek bireylerin yetişme imkânı da artmaktadır. Özellikle günümüzde bilim ve teknolojideki hızlı değişimle birlikte yetiştirilmesi hedeflenen ve öğretim programlarında da sıkça vurgulanan “bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan niteliklerdeki” (MEB, 2019: 3) bireylerin yetiştirilmesi ülkeler için büyük önem kazanmaktadır. Bu sebeple ülkelerin eğitim sistemlerini planlarken, oluştururken veya yenilerken gerekli hassasiyeti göstermeleri beklenmektedir.

Eğitim sisteminin öğretmen, öğrenci, veli, çevre gibi çeşitli girdileri mevcuttur ve bu girdilerin niteliği eğitim sisteminin çıktılarını belirgin bir şekilde etkilemektedir. Ancak bu girdiler içerisinde öğretmen çok daha ayrı bir öneme sahiptir. Zira öğretmenler eğitimin diğer bütün girdilerini etkileme gücüne sahiptir. Bu bakımdan öğretmenin niteliği eğitim sisteminin ve yetiştirilecek olan öğrencilerin de niteliğini göstermektedir (Gültekin, 2020: 657). Öğretmenlerin mesleki donanımları, sahip oldukları özellikler, mesleğe karşı tutumları verdikleri eğitimin niteliği açısından önemlidir. Nitekim “her öğretmenin mesleğe başlamadan önceki (hizmet öncesi) dönemden mesleğe adım attığı ve mesleğini devam ettirdiği müddetçe gerek alanı ile ilgili gerekse pedagojik (öğretmenlik meslek bilgisi) ve genel kültür bakımından kendini geliştirmesi, bilgi ve becerilerini yenilemesi ve sürekli biçimde bir öğrenme arzusu ve heyecanı ile mesleğini icra etmesi” (Özdemir, 2016: 235) beklenmektedir. Özellikle de günümüzdeki gelişmeler dikkate alındığında “öğretmenlerin değişen beklentilere cevap verecek şekilde yeniliklere açık olması ve yenilikçi öğretmen özelliklerini göstermesi” (Kocasaraç ve Karataş, 2018: 36) gerekmektedir. Bu sebeple hem Millî Eğitim Bakanlığının hem de üniversitelerin öğretmenlerin gelişimleri ile yakından ilgilenmesi önemli bir ihtiyaç hâlini almıştır. Üniversitelerdeki öğretmen yetiştirme programlarının içerikleri ve öğretmen adaylarının eğitimlerinin kalitesi nitelikli öğretmenlerin yetişmesinde ilk sırada gelmektedir. Ayrıca üniversitelerde görev yapan akademisyenler tarafından öğretmenlerin durumları, ihtiyaçları, mesleki yeterlikleri, problemleri gibi birçok konu araştırılıp incelenerek daha nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi ve görevinin başında olan öğretmenlere sunulabilecek gelişim programlarının oluşturulması hususunda da üniversiteler yol

gösterici konumdadırlar. Bu bakımdan üniversitelerde eğitim-öğretime, öğretmene yönelik yapılan araştırmalar öğretmenlerin niteliklerinin artırılmasında büyük öneme sahiptir.

Bu düşünce doğrultusunda bu çalışmada üniversitelerde öğretmenlere yönelik yapılan çalışmalar incelenmek istenmiş ve çalışma Türkçe öğretmenleri ile sınırlandırılmıştır. Türkçe öğretmenlerinin seçilme sebebi ise derslerinde, diğer tüm derslerin de temelini oluşturan anlama ve anlatma becerilerine odaklanmalarıdır. Öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesinde kilit role sahip olan Türkçe öğretmenleri aynı zamanda öğrencilerin düşünme becerilerinin geliştirilmesinde de önemli role sahiptirler. Nitekim Türkçe derslerinde dil becerilerinin yanı sıra üst düzey düşünme becerileri de öğrencilere kazandırılmaya çalışılmaktadır (Göçer, 2015; Karakaş Yıldırım, 2020; Ünveren Kapanadze, 2019). Bu sebeple de öğrencilerin hem kendilerini doğru ifade edebilmesinde ve çevreleriyle nitelikli iletişim kurabilmesinde hem de günümüz eğitim sistemlerinin amaçladığı eleştirel, yaratıcı, sorgulayıcı, empatik düşünebilen bireylerin yetiştirilmesinde Türkçe öğretmenlerine önemli sorumluluklar düşmektedir. Sınıf içerisinde becerilere yönelik yaptıkları çeşitli uygulamalar, etkinlikler ve çalışmaların yanı sıra birçok açıdan öğrencilere örnek olmaları da öğrencilerin gelişiminde etkili bir görev üstlendiklerini göstermektedir. Tüm bu hususlar dikkate alındığında Türkçe öğretmenlerinin mesleki yeterliklerinin yanı sıra alan bilgisi ve genel kültür açısından da donanımlı olmalarının bir zorunluluk hâline geldiği anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda Türkçe öğretmenlerine yönelik yapılan çalışmaların bir ihtiyaç olduğu da ortaya çıkmaktadır. Çünkü Türkçe öğretmenlerine yönelik yapılan çalışmalar, öğretmenlerin güncel durumlarına dair bir veri sunmakla beraber ihtiyaçları, sorunları, eksik yönleri üzerine düşünüp yeni çalışmalar hazırlamaya ve projeler üretmeye de imkân tanımaktadır.

Alanyazın incelendiğinde Türkçe öğretmenleri ile ilgili birçok akademik çalışma yapıldığı görülmektedir. Ancak öğretmenlerle ilgili yapılan bu çalışmaları genel olarak ele alıp inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Oysaki Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan çalışmaları bir çatı altında toplayıp incelemek alanyazında araştırma yapan ve yapacak olan araştırmacılara rehber olması açısından önemli görülmektedir. Ayrıca bu alanda yapılan çalışmaların toplu olarak incelenmesinin hem Millî Eğitim Bakanlığı tarafından öğretmenlere yönelik yapılabilecek eğitici kurslara, hizmet içi seminerlere hem de bu alanla ilgili eğitici programlar düzenleyen araştırmacılara, akademisyenlere çalışmalarında katkı sağlayacağı ve yol göstereceği düşünülmektedir. Bu nedenlerden hareketle bu çalışmada sadece Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan çalışmalara odaklanılmak istenmiştir. Ayrıca alanyazın incelendiğinde Türkçe eğitimi alanında yapılan çalışmaları inceleyen birçok araştırma (Aktaş ve Uzuner Yurt, 2015; Boyacı ve Demirkol, 2018; Kan ve Uzun, 2016; Şeref ve Karagöz, 2019; Varışoğlu, Şahin ve Göktepe, 2013; Yağmur Şahin, Kana ve Varışoğlu, 2013) olmasına rağmen doğrudan öğretmenlerle ilgili araştırmaları ele alan ve araştırmaların eğilimlerini belirleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışma bu bakımdan diğer araştırmalardan da ayrılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, 2000-2019 yılları arasında hazırlanan lisansüstü tezlerin içerik analizini yaparak tezlerin eğilimlerini belirlemektir. Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin yıllara, üniversitelere ve programlara göre dağılımı nasıldır?
2. Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde kullanılan anahtar kelimelerin dağılımı nasıldır?

3. Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde ele alınan konuların dağılımı nasıldır?
4. Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde kullanılan yöntemlerin, veri toplama araçlarının ve veri analiz yöntemlerinin dağılımı nasıldır?
5. Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde kullanılan örneklem yöntemlerinin, örneklem sayılarının ve örneklemin seçildiği şehirlerin dağılımı nasıldır?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, kapsamı, veri toplama aracı ve verilerin analizi hakkında bilgi verilmiştir.

Araştırmanın modeli

Bu çalışma, nitel araştırma modeline göre tasarlanmıştır. Nitel araştırma, “alguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği” bir araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 39). Yapılan bu çalışmada, Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ele alınması ve anlamlandırılması amaçlandığı için çalışma nitel araştırma modeline göre desenlenmiştir. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezler taranmış ve elde edilen dokümanlar incelenmiştir. Bu sebeple çalışmada doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Doküman incelemesi tekniğinden “resmi ya da özel kayıtların toplanması, sistematik olarak incelenmesi ve değerlendirilmesinde” yararlanılmaktadır (Ekiz, 2017: 70). Bununla birlikte “dokümanlar, nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır” (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 188). Araştırmacıya çalışmasında ihtiyacı olan veriyi, diğer veri toplama araçlarına ihtiyaç duymadan sağlayabilmektedir.

Araştırmanın kapsamı

Bu çalışmada, 2000-2019 yılları arasında Türkçe öğretmenleri ile ilgili hazırlanan 63 lisansüstü tez çalışmanın kapsamına alınmıştır. Tezler YÖK Ulusal Tez Merkezinin veri tabanında yapılan taramalar sonucu elde edilmiştir. Bu veri tabanında anahtar sözcük olarak ‘Türkçe öğretmeni’ ve ‘Türkçe öğretmenleri’ kullanılarak tarama yapılmıştır. Tarama sonucu 2000-2019 yılları arasında yapılmış toplam 76 teze ulaşılmıştır. Ancak tezlerden bir tanesi lisans eğitimi sürdüren Türkçe öğretmeni adaylarını, bir tanesi Türkçe öğretmenlerini değerlendirmeye yönelik öğrenci görüşlerini, bir tanesi yurt dışındaki Türk çocuklarına Türkçe öğreten öğretmenleri ve iki tanesi de ikinci/yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenleri ele aldığı için bu beş lisansüstü çalışma araştırma kapsamına alınmamıştır. Bunun sebebi ise bu çalışmada Türkiye’de okullarda sadece ana dili öğretimi yapan Türkçe öğretmenlerine odaklanılmasıdır. Ayrıca tarama sonucu Türkçe öğretmenleri ile diğer branş öğretmenlerini ve Türkçe öğretmeni adaylarını araştırma konusu olarak birlikte ele alan dört çalışma araştırmaya dâhil edilmemiştir. Çalışmaların amacı doğrudan Türkçe öğretmenleri olmadığından bu çalışmanın kapsamına alınmamışlardır. Bunların yanı sıra 2004 yılında yapılan iki, 2005 yılında yapılan bir yüksek lisans tezine ve 2006 yılında yapılan bir doktora tezine ait dokümanlar sayfada yer almadığı için bu çalışmaya dahil edilememişlerdir. Tüm bu incelemeler sonucu çalışmada 2000-2019 yılları arasında Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan 5 doktora ve 58 yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 63 lisansüstü tez ele alınmıştır.

Veri toplama aracı

Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin analiz edilmesi sürecinde Gul ve Sozbilir (2016) tarafından geliştirilen 'Yayın Sınıflama Formu' kullanılmıştır. Form, bu çalışmada araştırmacı tarafından üzerinde birtakım değişiklikler yapılarak kullanılmıştır. Çalışmada yayın sınıflama formu lisansüstü tezlerin yayım yılı, yapıldığı üniversite ve program derecesi, anahtar kelimeleri, tezin konusu, yöntemi, örneklem yöntemi, örneklem sayısı, örneklem seçildiği yer/şehir, veri toplama araçları ve veri analiz teknikleri şeklinde olmak üzere toplam on bölümden oluşmaktadır.

Verilerin analizi

Bu çalışmada, 2000-2019 yılları arasında Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerden elde edilen verilerin incelenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi, "herhangi bir yazılı metnin ya da belgenin içeriğinin incelenmesi ve sayısal ya da istatistiksel olarak ortaya konulmasında kullanılan bir analiz çeşididir" (Ekiz, 2017: 77). Bu sayede toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşılabilir. İçerik analizinde veriler, derin bir işleme tabi tutulduğundan betimsel bir yaklaşımla fark edilemeyen kavram ve temalara ulaşılma imkânı sağlar. Nitekim içerik analizi ile verileri tanımlama ve verilerin içerisinde saklı olabilecek gerçekleri tespit etmek amaçlanır. İçerik analizi yoluyla birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar etrafında bir araya getirilerek okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenlenerek yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 227).

Bu doğrultuda bu çalışmada YÖK Ulusal Tez Merkezinin veri tabanından elde edilen lisansüstü tezler adlandırma, kategori geliştirme, geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması, frekansların ve yüzdelerin hesaplanması ve yorumlanması aşamalarına dikkat edilerek analiz edilmiştir. İlk aşama olan adlandırma ve kategori geliştirmede belirlenen lisansüstü tezler tek tek okunup incelenmiştir. İncelemeler esnasında tezler yapıldığı yıl, üniversite, program, konu, yöntem, örneklem yöntemi, örneklem sayısı, örneklem seçildiği yer/şehir, veri toplama araçları ve veri analiz teknikleri olmak üzere toplam on kategori altında tasnif edilmiştir. Geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması aşamasında öncelikle araştırmacının kendisi belirlenen tezleri yayın sınıflama formundaki başlıkları dikkate alarak tasnif etmiştir. Daha sonra bir alan uzmanının daha görüşlerine başvurularak kendisinden lisansüstü tezleri formda belirlenen kategorilere göre tasnif etmesi istenmiştir. Ancak alan uzmanından inceleme esnasında dikkatini çeken farklı kategoriler olursa bunları da belirtmesi istenmiştir. Uzmanın analizleri tamamlaması bittikten sonra eldeki iki veri seti benzerlikler ve farklılıklar bakımından karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma sonucu analizler arasında %94 düzeyinde bir tutarlılık görülmüştür. Farklı görüş beyan edilen veriler hakkında istişare yapıp görüş birliğine varılmıştır. Bu tür çalışmaların güvenilirliği için farklı kişiler tarafından yapılan analizler arasında en az %70 oranında bir güvenilirlik yüzdesine ulaşmak gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 233). Bu bakımdan bu çalışmada araştırmacı ve alan uzmanı tarafından yapılan analizlerin %94 düzeyinde benzer çıkması çalışmanın güvenilirliği açısından önemli görülmektedir. Ancak verilerin kodlanmasında tutarsızlık yaşanmaması ve verilerin daha sağlıklı sunulabilmesi adına bazı hususlara dikkat edilmiştir. Öncelikle tezlerde belirtilen anahtar kelimeler aynen alınmıştır, eklerden kaynaklı farklılıklar olsa dahi birleştirilmeye gidilmemiştir. Yöntem, örneklem yöntemi, veri toplama araçları ve veri analiz tekniklerinde tezlerde yazan bilgiler aynen alınmıştır. Çalışmada ele alınan bazı tezlerde bu alanlara ait bilgilerin olmadığı görülmüştür, bu durumlar için araştırmacı herhangi bir adlandırma yapmayıp bunun yerine 'belirtilmemiş' ifadesini kullanmıştır. Bunun sebebi ise araştırmacının yapacağı herhangi bir müdahalenin araştırmanın güvenilirliğini etkileme olasılığı bulundurmasıdır. Analizlerde bazı tezlerde

birden fazla örneklem yöntemi, veri toplama aracı ve analiz tekniği kullanıldığı görülmüştür. Bunlar ayrı ayrı ele alınmıştır. Örneklemin seçildiği şehirler belirlenirken farklı şehirlerden öğretmenleri örneklem grubu seçen çalışmalar için örneklemin seçildiği şehir 'farklı şehirler' diye belirtilmiştir. Bunun sebebi ise bazı tezlerde bu şehirlerin belirtilmesi bazılarında ise belirtilmemesidir. Tutarlılığın sağlanması adına bu tür örneklem seçimi yapan çalışmaların hepsi 'farklı şehir' adı altında toplanmıştır. Bu işlemlerden sonra verilerin frekansları ve yüzdeleri hesaplanıp tablolarda sunulurak elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, 2000-2019 yılları arasında Türkçe öğretmenleri ile ilgili hazırlanan lisansüstü tezlerin içerik analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir. Türkçe öğretmenlerine yönelik hazırlanan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımına ait bulgular tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı

Yıllar	2003	2004	2005	2006	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Toplam
f	1	1	1	1	1	1	4	5	2	6	3	3	6	4	6	18	63
%	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	6.3	7.9	3.2	9.5	4.8	4.8	9.5	6.3	9.5	28.6	100

Tablo 1 incelendiğinde 2000-2019 yılları arasında Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin 2010'dan sonra artış gösterdiği görülmektedir. En çok lisansüstü çalışmanın 2019 yılında (%28.6) yapıldığı görülmektedir. Devamında ise 2018 (%9.5), 2016 (%9.5), 2013 (%9.5) ve 2011 (%7.9) yıllarında yapıldığı görülmektedir. 2010 (%6.3) ve 2017 (%6.3) yıllarında dörder, 2014 (%4.8) ve 2015 (%4.8) yıllarında üçer, 2012 (3.2) yılında ise iki tez yapıldığı görülmektedir. Geri kalan 2003 (%1.6), 2004 (%1.6), 2005 (%1.6), 2006 (%1.6), 2008 (%1.6) ve 2009 (%1.6) yıllarında birer tez yapıldığı belirlenmiştir. 2000, 2001, 2002 ve 2007 yıllarında Türkçe öğretmenleri ile ilgili herhangi bir lisansüstü tez çalışmasının yapılmadığı görülmektedir.

Türkçe öğretmenleri ile ilgili hazırlanan lisansüstü tezlerin hangi üniversitelerde ve hangi programlarda yapıldığına dair bulgular tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Lisansüstü tezlerin üniversitelere ve programlara dağılımı

Üniversiteler	Yüksek Lisans		Doktora	
	f	%	f	%
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	6	10.3		
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	4	6.9		
Dokuz Eylül Üniversitesi	4	6.9		
Gazi Üniversitesi	3	5.2	1	20
Kırıkkale Üniversitesi	3	5.2		
Mustafa Kemal Üniversitesi	3	5.2		
Afyon Kocatepe Üniversitesi	2	3.4		
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	2	3.4		

Dumlupınar Üniversitesi	2	3.4		
Erciyes Üniversitesi	2	3.4		
Gaziantep Üniversitesi	2	3.4		
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	2	3.4		
Necmettin Erbakan Üniversitesi	2	3.4	1	20
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	2	3.4		
Adıyaman Üniversitesi	1	1.7		
Akdeniz Üniversitesi	1	1.7		
Ankara Üniversitesi	1	1.7	1	20
Atatürk Üniversitesi	1	1.7		
Çukurova Üniversitesi	1	1.7		
Fırat Üniversitesi	1	1.7		
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	1.7		
Giresun Üniversitesi	1	1.7		
Hacettepe Üniversitesi	1	1.7		
Kafkas Üniversitesi	1	1.7		
Karadeniz Teknik Üniversitesi	1	1.7		
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	1	1.7		
Maltepe Üniversitesi	1	1.7		
Mersin Üniversitesi	1	1.7		
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	1	1.7		
Sakarya Üniversitesi	1	1.7		
Uludağ Üniversitesi	1	1.7		
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1	1.7		
Yeditepe Üniversitesi	1	1.7		
İstanbul Üniversitesi	-		1	20
Marmara Üniversitesi	-		1	20
Toplam	58 (%92.1)	99.2	5(%7.9)	100

Tablo 2 incelendiğinde 2000-2019 yılları arasında Türkçe öğretmenleri ile ilgili hazırlanan lisansüstü tezlerin %92.1'inin yüksek lisans, %7.9'unun doktora programlarında yapıldığı görülmektedir. Beş üniversitenin doktora programında Türkçe öğretmenlerine yönelik tez hazırlandığı görülmektedir. Gazi Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi ve Marmara Üniversitesinde Türkçe öğretmenleri ile ilgili birer doktora tez çalışması yapıldığı belirlenmiştir. Türkçe öğretmenleri ile ilgili yüksek lisans tezlerinin 33 farklı üniversitede yapıldığı tespit edilmiştir. En fazla yüksek lisans tezi Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi (%10.3), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (%6.9), Dokuz Eylül Üniversitesi (%6.9), Gazi Üniversitesi (%5.2), Kırıkkale Üniversitesi (%5.2) ve Mustafa Kemal Üniversitesinde (%5.2) yapıldığı görülmektedir. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesinde Türkçe öğretmenleri ile ilgili ikişer yüksek lisans çalışması yapıldığı belirlenmiştir. Adıyaman Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi,

Çukurova Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Giresun Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Maltepe Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesinde ise Türkçe öğretmenleri ile ilgili birer yüksek lisans çalışmasının yapıldığı görülmüştür.

Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde kullanılan anahtar kelimelere ait bulgular tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Lisansüstü tezlerde kullanılan anahtar kelimeler

Anahtar Kelimeler	f	%	Anahtar Kelimeler	f	%
Türkçe öğretmeni	17	6.7	Öğretmenlik mesleği	1	0.4
Türkçe öğretmenleri	15	5.9	Alan değişikliği	1	0.4
Türkçe eğitimi	10	4	Yaratıcı drama yöntemi	1	0.4
Okuma	5	2	Öğretmen tutumları	1	0.4
Türkçe öğretimi	5	2	öğretim yöntemleri	1	0.4
Değerlendirme	4	1.6	Lider öğretmenlik	1	0.4
Hizmet içi eğitim	4	1.6	Etkili iletişim	1	0.4
Türkçe Öğretim Programı	4	1.6	Konuşma becerisi yeterliği	1	0.4
Yazma eğitimi	4	1.6	Sözsüz iletişim	1	0.4
Dil bilgisi	3	1.2	Noktalama işaretleri	1	0.4
Okuma kültürü	3	1.2	Beden dili	1	0.4
Ölçme ve değerlendirme	3	1.2	Yazım kuralları	1	0.4
Ölçme	3	1.2	Drama teknikleri	1	0.4
Eğitim	2	0.8	Önemseme	1	0.4
Görme engelli Türkçe öğretmeni	2	0.8	Öğretmen öz yeterliği	1	0.4
İletişim	2	0.8	Metin işleme süreci	1	0.4
Metin	2	0.8	Uygulama	1	0.4
Okuma alışkanlığı	2	0.8	Engellilere bakış açısı	1	0.4
Öğretmen görüşleri	2	0.8	Sosyal medya kullanımı	1	0.4
Öğretmen liderliği	2	0.8	Yazma süreci	1	0.4
Öğretmenlik becerileri	2	0.8	Bilişsel farkındalık	1	0.4
Ölçme ve değerlendirme uygulamaları	2	0.8	Okuma stratejileri	1	0.4
Teknoloji	2	0.8	Okuma eğitimi	1	0.4
Tutum	2	0.8	Öz yeterlik	1	0.4
Türkçe dersi	2	0.8	Millî Eğitim Bakanlığı	1	0.4
Türkçe eğitim programı	2	0.8	İlköğretim müfettisleri	1	0.4
Yazma	2	0.8	Ders teftisi	1	0.4
Anadil	1	0.4	Özel alan yeterliği	1	0.4
Algı	1	0.4	Tükenmişlik düzeyleri	1	0.4
Algı ölçeği	1	0.4	Yeterlik	1	0.4

Eleştirel düşünme	1	0.4	Mizah tarzları	1	0.4
Ders kitabına bağlılık	1	0.4	Performans ödevleri	1	0.4
Web 2.0	1	0.4	İnceleme	1	0.4
Düşünme	1	0.4	Sorular	1	0.4
Öğretimi planlama	1	0.4	Kompozisyon	1	0.4
Ses eğitimi	1	0.4	Soru sorma	1	0.4
Söyleyiş	1	0.4	Güzel konuşma ve yazma	1	0.4
Öğretmenlik yeterlikleri	1	0.4	Yazılı anlatım etkinliği	1	0.4
Öğretmen algıları	1	0.4	Yazma becerileri	1	0.4
Beceri alanları	1	0.4	Soru türleri	1	0.4
Öğretmen kılavuz kitabı	1	0.4	Gözlem	1	0.4
Program kazanımları	1	0.4	Görüşme	1	0.4
Öğrenci çalışma kitabı	1	0.4	Öğretmen algısı	1	0.4
Ölçek geliştirme	1	0.4	Yapılandırmacı anlayış	1	0.4
Ders kitabı	1	0.4	İlköğretim	1	0.4
Kişilik özellikleri	1	0.4	Ortaokul	1	0.4
Sınıf yönetimi yeterlilikleri	1	0.4	Eğitim teknolojisi	1	0.4
Problem çözme beceri algıları	1	0.4	Bilgisayar destekli eğitim	1	0.4
Okuma kültürü edindirme sürecini etkileyen etmenler	1	0.4	Eğitim öğretim sürecinde yaşanan durumlar	1	0.4
Yansıtıcı düşünme beceri algıları	1	0.4	Geri bildirim türleri	1	0.4
Okuma kültürü edindirme süreci	1	0.4	Yazılı geri bildirim	1	0.4
Çocuk edebiyatı	1	0.4	Özel alan	1	0.4
Farkındalık	1	0.4	Eleştirel düşünce	1	0.4
Materyal geliştirme	1	0.4	Metin anlaşılabilirlik ölçeği	1	0.4
BİLSEM	1	0.4	Özel alan yeterlikleri	1	0.4
Yazma stratejileri	1	0.4	Öğretmen yeterlikleri	1	0.4
Özel yetenek	1	0.4	Çocuğa uygun olma	1	0.4
Eleştirel söylem çözümlemesi	1	0.4	İleti	1	0.4
Çocuk kitapları	1	0.4	Çeviri çocuk kitapları	1	0.4
Söylem	1	0.4	100 temel eser	1	0.4
Mesleki gelişim	1	0.4	Dil bilgisi öğretimi	1	0.4
Yazma yöntem ve teknikleri	1	0.4	Dil	1	0.4
Okumanın önemi	1	0.4	Okunabilirlik formülleri	1	0.4
Etik değerlere yakınlık ölçeği	1	0.4	Okunabilirlik	1	0.4
Etik öğretmen	1	0.4	Anlama	1	0.4
Değerler eğitimi	1	0.4	Anlaşılabilirlik	1	0.4
Etik	1	0.4	Cevap kaynaklarına göre sorular	1	0.4
Ahlak	1	0.4	Amaçlarına göre sorular	1	0.4
Etkinlik	1	0.4	Dil bilgisi öğretimi	1	0.4

Türkçe dersi öğretim programı	1	0.4	Liderlik	1	0.4
Teknopedagojik eğitim	1	0.4	Okul sözlüğü	1	0.4
Öğretmen liderliği becerileri	1	0.4	Uygulama durumları	1	0.4
Öğretmen görüşü	1	0.4	Eleştirel okuma	1	0.4
Türkçe öğretmenliği	1	0.4	Türkçe öğretmenin liderliği	1	0.4
Öğretmen yetiştirme ve geliştirme genel müdürlüğü	1	0.4	Kelime öğretim yöntem ve teknikleri	1	0.4
Dinleme/izleme	1	0.4	Hazırlık çalışmaları	1	0.4
Anlama becerileri	1	0.4	Kazanımlar	1	0.4
Ölçme araçları	1	0.4	Öğrenme alanları	1	0.4
Ölçme değerlendirme	1	0.4	Etkinlikler	1	0.4
Özel gereksinimli öğrenci	1	0.4	Kelime öğretimi	1	0.4
Kaynaştırma eğitimi	1	0.4	Kelime	1	0.4
Zaman yönetimi	1	0.4	Okulların fiziki şartları	1	0.4
Dil bilgisi öğretim yöntemleri	1	0.4	Materyal	1	0.4
Türkçe kitap setleri	1	0.4	Okuma yöntemleri	1	0.4
Dil bilgisi etkinlikleri	1	0.4	Okuma becerisi	1	0.4
Yönerge ve etkinlikler	1	0.4	Okuma ilgisi	1	0.4
Toplam	167			86	
Genel Toplam	253	101	Belirtilmemiş	5	

Tablo 3 incelendiğinde Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde 172 farklı anahtar kelime olmak üzere toplam 253 anahtar kelime kullanıldığı görülmektedir. Tezlerin beş tanesinde ise anahtar sözcüklere yer verilmediği belirlenmiştir. Tezlerde en çok kullanılan anahtar kelimelerin Türkçe öğretmeni (%6.7), Türkçe öğretmenleri (%5.9) ve Türkçe eğitimi (%4) olduğu görülmektedir. Sonrasında ise Türkçe öğretimi (%2), okuma (%2), değerlendirme (%1.6), yazma eğitimi (%1.6), Türkçe Öğretimi Programı (%1.6), hizmet içi eğitim (%1.6), dil bilgisi (%1.2), okuma kültürü (%1.2), ölçme (%1.2) ve ölçme ve değerlendirme (%1.2) anahtar kelimeleri gelmektedir. Tezlerde kullanılan diğer anahtar kelimeler ise %1'lik dilimin altında kalmaktadır. Tezlerde öğretmen görüşleri, görme engelli Türkçe öğretmeni, teknoloji, öğretmenlik becerileri, öğretmenlik liderliği, yazma, okuma alışkanlığı, iletişim, metin, eğitim, Türkçe dersi, ölçme ve değerlendirme uygulamaları, Türkçe eğitim programı ve tutum anahtar sözcüklerinin ikişer defa kullanıldığı görülmektedir. Konuşma becerisi yeterliği, ders kitabına bağlılık, Türkçe Dersi Öğretim Programı, teknopedagojik eğitim, web 2.0, zaman yönetimi, öğretimi planlama, ses eğitimi, söyleyiş, öğretmenlik yeterlikleri, öğretmen algıları, beceri alanları, öğretmen kılavuz kitabı, program kazanımları, öğrenci çalışma kitabı, ölçek geliştirme, ders kitabı, kişilik özellikleri, sınıf yönetimi yeterlilikleri, problem çözme beceri algıları, okuma kültürü edindirme sürecini etkileyen etmenler, yansıtıcı düşünme beceri algıları, okuma kültürü edindirme süreci, çocuk edebiyatı, farkındalık, materyal geliştirme, BİLSEM, yazma stratejileri, özel yetenek, eleştirel söylem çözümlemesi, çocuk kitapları, söylem, mesleki gelişim, yazma yöntem ve teknikleri, okumanın önemi, etik değerlere yatkınlık ölçeği, etik öğretmen, değerler eğitimi, etik, ahlâk, etkinlik, algı, algı ölçeği, Millî Eğitim Bakanlığı, öğretmen görüşü, Türkçe öğretmenliği, öğretmen yetiştirme ve geliştirme genel müdürlüğü, dinleme/izleme, anlama becerileri, ölçme araçları, ölçme değerlendirme, özel gereksinimli öğrenci, kaynaştırma eğitimi, anadil, dil bilgisi öğretim yöntemleri, Türkçe kitap setleri, dil bilgisi etkinlikleri, yönerge ve etkinlikler, Türkçe öğretmenin liderliği, öğretmen liderliği

becerileri, liderlik, cevap kaynaklarına göre sorular, soru türleri, öğretmenlik mesleği, alan değişikliği, yaratıcı drama yöntemi, öğretmen tutumları, öğretim yöntemleri, lider öğretmenlik, etkili iletişim, sözsüz iletişim, noktalama işaretleri, beden dili, yazım kuralları, drama teknikleri, önemseme, öğretmen öz yeterliği, metin işleme süreci, uygulama, engellilere bakış açısı, sosyal medya kullanımı, yazma süreci, bilişsel farkındalık, okuma stratejileri, okuma eğitimi, öz yeterlik, ilköğretim müfettişleri, ders teftişi, özel alan yeterliği, tükenmişlik düzeyleri, yeterlik, mizah tarzları, kompozisyon, soru sorma, güzel konuşma ve yazma, yazılı anlatım etkinliği, yazma becerileri, gözlem, görüşme, öğretmen algısı, yapılandırmacı anlayış, ilköğretim, ortaokul, eğitim teknolojisi, bilgisayar destekli eğitim, eğitim öğretim sürecinde yaşanan durumlar, geri bildirim türleri, yazılı geri bildirim, özel alan, eleştirel düşünce, eleştirel düşünme, metin anlaşılabilirlik ölçeği, özel alan yeterlikleri, çocuğa uygun olma, ileti, çeviri çocuk kitapları, 100 temel eser, dil bilgisi öğretimi, dil, okunabilirlik formülleri, okunabilirlik, anlama, anlaşılabilirlik, dil bilgisi öğretimi, düşünme becerileri, okul sözlüğü, kelime öğretim yöntem ve teknikleri, hazırlık çalışmaları, kazanımlar, öğrenme alanları, etkinlikler, kelime öğretimi, kelime, okulların fiziki şartları, materyal, eleştirel okuma, okuma yöntemleri, okuma becerisi, okuma ilgisi, uygulama durumları, performans ödevleri, inceleme ve sorular anahtar kelimelerinin tezlerde birer defa kullanıldığı belirlenmiştir.

Türkçe öğretmenleriyle ilgili yapılan lisansüstü tezlerde ele alınan konulara ait bulgular tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Lisansüstü tezlerde ele alınan konular

Konular	f	%
Türkçe öğretmenlerinin.....		
Ölçme ve değerlendirme uygulamaları, görüşleri	7	11.1
Okuma kültürü/alışkanlığı edinme ve oluşturmadaki etkisi, bu konuda hizmet içi eğitim ihtiyaçları	6	9.5
Öğretmen liderliğine yönelik algıları	3	4.5
Dil bilgisi öğretimine ilişkin uygulamaları, görüşleri, çocukların anlama durumları	3	4.5
Drama bilgileri ve uygulamaları	3	4.5
Yazım noktalamaya yönelik bilgileri	2	3.2
Türkçe programına ve kazanımlara yönelik görüşleri	2	3.2
Türkçe öğretimi özel alan yeterliklerine sahip olma durumları	2	3.2
Teknoloji kullanımına yönelik uygulamaları	2	3.2
Yazma stratejilerine dair farkındalıkları, yazma yöntem ve teknikleri uygulama durumları	2	3.2
Konuşma becerileri	1	1.6
Sözel olmayan iletişim davranışları	1	1.6
Ders kitabına bağlılık durumları	1	1.6
Sınıf yönetimi yeterlikleri/ kişilik özellikleri	1	1.6
Problem çözme becerilerinin açıklanmasında yansıtıcı düşünme becerilerinin etkisi	1	1.6
Öğretmenlik becerileri/yeterlikleri (öğretimi planlama)	1	1.6
Mezun oldukları programlara göre eğitim öğretim faaliyetlerine bakış açıları	1	1.6
Etkili iletişim becerileri	1	1.6
BİLSEM'de çalışan öğretmenlerin materyal geliştirme ve kullanma durumları	1	1.6
Mesleki gelişimleri arttırmaya yönelik mesleki gelişim programı tasarlama	1	1.6

Etik değerlere yatkınlıkları	1	1.6
Türkçe dersi etkinliklerine yönelik algıları	1	1.6
MEB'in hizmet içi faaliyetlerine ilişkin görüşleri	1	1.6
Kaynaştırma eğitimi ve özel gereksinimli öğrencilere ilişkin görüşleri	1	1.6
Metin işleme sürecinde kullandıkları sorular	1	1.6
Okuma stratejileri bilişsel farkındalık becerileri ve kullandıkları sınıf içi ve dışı okuma yöntemleri	1	1.6
Kelime öğretim yöntem ve teknikleri	1	1.6
Derslerde materyal kullanımına ilişkin görüşleri	1	1.6
Okullarda eleştirel okuma eğitimi	1	1.6
Yapılandırma anlayışı uygulama durumları	1	1.6
Eleştirel düşünme eğilimleri	1	1.6
Öğrencilerin yazdığı metinlere yönelik olarak oluşturdukları geri bildirimleri sınıflandırma durumları	1	1.6
Kitaplardaki metinlerin anlaşılabilirlik ve okunabilirlik durumuna dair görüşleri	1	1.6
Okul sözlüğü kullanma davranışları ve tutumları	1	1.6
Müfettişlerin değerlendirme yaklaşımlarına yönelik bakış açıları	1	1.6
Mizah tarzları ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişki	1	1.6
Şiir türünü ele alma yöntemleri	1	1.6
Soru sorma stratejilerini belirleme	1	1.6
Yazılı anlatıma yönelik yaptıkları uygulamalar	1	1.6
Görme engelli Türkçe öğretmenlerinin eğitim sürecinde karşılaştıkları durumlar	1	1.6
100 temel eserdeki iletilerin öğretmenlere göre öğrencilere uygun olma durumu	1	1.6
Toplam	63	99.7

Tablo 4 incelendiğinde 2000-2019 yılları arasında Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde 41 farklı konunun ele alındığı görülmektedir. Araştırmacılar tarafından en çok çalışılan konuların ise Türkçe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirmeye yönelik uygulamaları ve görüşleri (%11.1), okuma kültürü/alışkanlığı edinme ve oluşturmadaki etkileri ile bu konuya yönelik hizmet içi eğitim ihtiyaçları (%9.5), öğretmen liderliğine yönelik algıları (%4.5), dil bilgisi öğretimine ilişkin uygulamaları, görüşleri ve çocukların anlama durumları (%4.5), drama bilgileri ve uygulamaları (%4.5), yazım noktalama konusundaki durumları (%3.2), Türkçe programına ve kazanımlara yönelik görüşleri (%3.2), Türkçe öğretimi özel alan yeterliklerine sahip olma durumları (%3.2), teknoloji kullanımına yönelik uygulamaları (%3.2), yazma stratejilerine dair farkındalıkları ve yazma yöntem/tekniklerini uygulama durumları (%3.2) olduğu belirlenmiştir. Bunların yanı sıra Türkçe öğretmenlerinin sözel olmayan iletişim becerileri, konuşma becerileri, ders kitabına bağlılık durumları, sınıf yönetimi yeterlik durumları, problem çözme becerilerinin açıklanmasında yansıtıcı düşünme becerilerinin etkisi, öğretmenlik yeterlikleri (öğretimi planlama), mezun oldukları programlara göre eğitim öğretim faaliyetlerine bakış açıları, etkili iletişim becerileri, BİLSEM'de materyal geliştirme ve kullanma durumları, mesleki gelişimlerini artırmaya yönelik mesleki gelişim programı tasarlanması, etik değerlere yatkınlıkları, Türkçe dersi etkinliklerine yönelik algıları, MEB'in hizmet içi faaliyetlerine ilişkin görüşleri, kaynaştırma eğitimi ve özel gereksinimli öğrencilere ilişkin görüşleri, metin işleme sürecinde kullandıkları sorular, kelime öğretim yöntem ve teknikleri, okuma stratejileri bilişsel farkındalık becerileri ve kullandıkları sınıf içi ve dışı okuma yöntemleri, derslerde

materyal kullanımına ilişkin görüşleri, okullarda eleştirel okuma eğitime ilişkin görüşleri, yapılandırmacı anlayışı uygulama durumları, eleştirel düşünme eğilimleri, öğrencilerin yazdığı metinlere yönelik olarak oluşturdukları geri bildirimleri sınıflandırma durumları, öğretmenlere göre kitaplardaki metinlerin anlaşılabilirlik ve okunabilirlik durumu, okul sözlüğü kullanma davranışları ve tutumları, müfettişlerin değerlendirme yaklaşımlarına yönelik bakış açıları, mizah tarzları ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişki, şiir türünü ele alma yöntemleri, soru sorma stratejilerini belirleme, yazılı anlatıma yönelik yaptıkları uygulamalar, görme engelli Türkçe öğretmenlerinin eğitim sürecinde karşılaştıkları durumlar ve 100 temel eserdeki iletilerin öğretmenlere göre öğrencilere uygun olma durumu konularında da birer defa çalışma yapıldığı belirlenmiştir.

Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde kullanılan yöntemlere ait bulgular tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma yöntemleri

Araştırma Modeli	Araştırma Yöntemi	f	%
Nicel	Betimsel tarama	38	61.3
	Belirtilmemiş	1	1.6
	Ara Toplam	39	62.9
Nitel	Durum çalışması	8	12.9
	Fenomenoloji	1	1.6
	Belirtilmemiş	11	17.7
	Ara Toplam	20	32.3
Karma		3	4.8
Toplam		62	100
Yöntemi belirtilmemiş		2	

Tablo 5 incelendiğinde Türkçe öğretmenleriyle ilgili yapılan lisansüstü tezlerde en çok nicel araştırma deseninin (%62.9), devamında ise nitel araştırma deseninin (%32.3) tercih edildiği görülmektedir. Tezlerde en az tercih edilen desen ise karma desen (%4.8) olduğu belirlenmiştir. Nicel çalışmalarda tarama yönteminin (%61.3) ağırlıklı olarak kullanıldığı görülmektedir. Çalışmaların birinde ise çalışmanın nicel bir araştırma olduğunun belirtildiği ancak hangi yöntemin kullanıldığının ifade edilmediği belirlenmiştir. Nitel çalışmalarda ise durum çalışması (%12.9) ve fenomenoloji (%1.6) yöntemlerinin kullanıldığı görülmektedir. Ancak nitel çalışmaların %17.7'sinde kullanılan yöntemin belirtilmediği görülmüştür. Lisansüstü tezlerin ikisinde ise araştırma yöntemine dair bir bilginin olmadığı belirlenmiştir.

Türkçe öğretmenleriyle ilgili yapılan lisansüstü tezlerin örnekleme yöntemine dair bulgular tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Lisansüstü tezlerde kullanılan örneklem yöntemi

Örneklem Yöntemi	f	%
Rastgele/seçkisiz örnekleme	14	34.1
Kolay ulaşılabilir örnekleme	8	19.5
Amaçlı örnekleme	7	17.1
Küme örnekleme	3	7.3
Tabakalı örnekleme	1	2.4
Kartopu örnekleme	1	2.4
Olasılık temelli örnekleme	1	2.4
Evrenin tümü	6	14.6
Toplam	41	99.8
Belirtilmemiş	23	

Tablo 6'ya bakıldığında 2000-2019 yılları arasında Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin 23'ünde örneklem yöntemine dair herhangi bir bilgiye yer verilmediği görülmektedir. Tezlerde en çok kullanılan örneklem yönteminin rastgele/seçkisiz örnekleme (%34.1) olduğu görülmektedir. Sonra ise en fazla kullanılan örnekleme yöntemlerinin kolay ulaşılabilir örnekleme (19.5) ve amaçlı örnekleme (%17.1) olduğu belirlenmiştir. Çalışmalarda küme örnekleme, tabakalı örnekleme ve kartopu örnekleme yöntemlerinin de kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca çalışmanın birinde olasılık temelli örnekleme yöntemi denilmiştir, ancak hangi türünün kullanıldığı ifade edilmemiştir. Çalışmaların %14.6'sında da örneklem seçimine gidilmediği, bunun yerine evrenin tamamının çalışmaya dâhil edildiği görülmektedir.

Türkçe öğretmenleriyle ilgili yapılan lisansüstü tezlerde kullanılan örneklem/çalışma grubu sayısına dair bulgular tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Lisansüstü tezlerde kullanılan örneklem/çalışma grubu sayısı

Örneklem Sayısı	f	%
0-5	2	3.2
6-20	6	9.7
21-50	7	11.3
51-100	12	19.4
101-200	22	35.5
201-500	11	17.7
500 ve üzeri	2	3.2
Toplam	62	100
Belirtilmemiş	2	

Tablo 7 incelendiğinde 2000-2019 yılları arasında Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde örneklem sayısının en fazla 101-200 (%35.5) Türkçe öğretmeni arasında değiştiği görülmektedir. Devamında ise tezlerin 51-100 (%19.4) ve 201-500 (%17.7) aralıklarında örneklem sayılarının olduğu belirlenmiştir. 0-5 (%3.2) ile 500 ve üzeri (%3.2) örneklem sayısının çalışmalarda

oldukça az tercih edildiği görülmektedir. Lisansüstü tezlerin ikisinde ise örneklem sayısına dair bir bilgi verilmediği belirlenmiştir.

Türkçe öğretmenleriyle ilgili yapılan lisansüstü tezlerde tercih edilen örneklem/çalışma grubunun seçildiği yer/şehirle ilgili bulgular tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Lisansüstü tezlerde tercih edilen örneklem/çalışma grubunun seçildiği yer/şehir

Şehirler	f	%	Şehirler	f	%
İstanbul	6	9.4	Bitlis	1	1.6
Kırşehir	5	7.8	Çanakkale	1	1.6
Hatay	3	4.7	Düzce	1	1.6
İzmir	3	4.7	Erzurum	1	1.6
Afyonkarahisar	2	3.1	Kayseri	1	1.6
Ankara	2	3.1	Kilis	1	1.6
Bursa	2	3.1	Kocaeli	1	1.6
Gaziantep	2	3.1	Konya	1	1.6
Kars	2	3.1	Manisa	1	1.6
Kırıkkale	2	3.1	Mardin	1	1.6
Niğde	2	3.1	Osmaniye	1	1.6
Muğla	2	3.1	Sivas	1	1.6
Sakarya	2	3.1	Şanlıurfa	1	1.6
Trabzon	2	3.1	Tekirdağ	1	1.6
Van	2	3.1	Tokat	1	1.6
Adana	1	1.6	Farklı şehir	6	9.4
Ağrı	1	1.6	Facebook	1	1.6
Antalya	1	1.6			
Genel Toplam	64	100.5			
Belirtilmemiş	1				

Tablo 8 incelendiğinde Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin örneklem/çalışma gruplarının Türkiye’nin farklı şehirlerinde görev yapmakta olan Türkçe öğretmenlerinden oluştuğu görülmektedir. Lisansüstü tezlerin 57’inde örneklem/çalışma gruplarının doğrudan bir şehirden seçildiği belirlenmiştir. Ancak altı lisansüstü çalışmada (%9.4) ele alınan örneklem/çalışma grubunun tek bir şehir yerine farklı şehirlerde görev yapan Türkçe öğretmenlerinden, bir çalışmada (%1.6) ise Facebook’ta Türkçe öğretmenleriyle ilgili gruplara üye olan Türkçe öğretmenlerinden oluştuğu görülmektedir. Şehirler açısından bakıldığında ise Türkçe öğretmenleri ile ilgili lisansüstü çalışmalarda en fazla tercih edilen örneklem/çalışma grubunun İstanbul (%9.4) ve Kırşehir (%7.8) şehirlerinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinden oluştuğu görülmektedir. Araştırmacıların bu şehirlerden sonra en çok tercih ettiği örneklem/çalışma grubunun Hatay (%4.7) ve İzmir (%4.7) şehirlerinde görev yapan Türkçe öğretmenleri olduğu belirlenmiştir. Afyonkarahisar, Ankara, Bursa, Gaziantep, Kars, Kırıkkale, Niğde, Muğla, Sakarya, Trabzon ve Van’da görev yapan Türkçe öğretmenlerinin lisansüstü çalışmalarda iki defa örneklem/çalışma grubu olarak seçildikleri belirlenmiştir. Adana, Ağrı, Antalya, Bitlis, Çanakkale, Düzce, Erzurum, Kayseri, Kilis, Kocaeli, Konya,

Manisa, Mardin, Osmaniye, Sivas, Şanlıurfa, Tekirdağ ve Tokat şehirlerinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin ise Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmalarda birer defa örneklem/çalışma grubu olarak seçildiği görülmektedir.

Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde kullanılan veri toplama araçlarına dair bulgular tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9. Lisansüstü tezlerde kullanılan veri toplama araçları

Veri Toplama Araçları	f	%
Ölçek	24	24
Görüşme formu	23	23
Anket	22	22
Kişisel bilgi formu	12	12
Gözlem formu	8	8
Doküman	7	7
Envanter	3	3
Kişilik testi	1	1
Toplam	100	100

Tablo 9'da görüldüğü üzere Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde araştırmacıların toplamda 100 tane veri toplama aracı kullandığı görülmektedir. Çalışmalarda çoğunlukla ölçek (%24), görüşme formu (%23) ve anket (%22) kullanıldığı belirlenmiştir. Ayrıca çalışmalarda kişisel bilgi formu (%12), gözlem formu (%8) ve dokümanların (%7) da veri toplama aracı olarak kullanıldığı görülmektedir. Çalışmalarda en az kullanılan veri toplama araçlarının ise envanter ve kişilik testi olduğu belirlenmiştir.

Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde kullanılan veri analiz teknikleri ile ilgili bulgular tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Lisansüstü tezlerde kullanılan veri analiz teknikleri

Veri Analiz Teknikleri	f	%	
Nicel	Kestirimsel	38	53.5
	Betimsel	4	5.7
	Ara Toplam	42	59.2
Nitel	İçerik analizi	19	26.8
	Betimsel analiz	9	12.7
	Söylem çözümlemesi	1	1.4
	Ara Toplam	29	40.8
Genel Toplam	71	100	
Belirtilmemiş	3		

Tablo 10 incelendiğinde Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde en çok nicel kestirimsel veri analiz tekniğinin (%53.5) kullanıldığı görülmektedir. Çalışmalarda içerik analizinin (%26.8) de çokça kullanıldığı belirlenmiştir. Ayrıca nicel tekniklerden betimsel teknikler ile nitel

tekniklerden betimsel analiz ve söylem çözümlemesi tekniklerine de yer verildiği görülmektedir. Lisansüstü tezlerin üçünde ise verilerin analizinde hangi tekniklerin kullanıldığına dair herhangi bir bilgiye yer verilmediği belirlenmiştir.

Sonuç, tartışma ve öneriler

Bu çalışmada, 2000-2019 yılları arasında Türkçe öğretmenleri ile ilgili hazırlanan lisansüstü tezlerin içerik analizi yapılarak genel eğilimleri belirlenmek istenmiştir. Çalışmanın ana dili öğretimindeki en önemli unsurlardan biri olan Türkçe öğretmenleri ile ilgili hangi konularda lisansüstü çalışmalar yapıldığını ortaya çıkaracağı düşünülmektedir. Ayrıca çalışmanın, Türkçe eğitimi alanında ve öğretmen yetiştirme programlarında çalışan akademisyenlere, Millî Eğitim Bakanlığı ve özellikle Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Müdürlüğü tarafından yürütülen çalışmalara yol göstereceği düşünülmektedir.

Çalışmada Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılmış olan lisansüstü tezlerin 2010 yılından sonra arttığı görülmektedir. Ancak özellikle 2019 yılında diğer yıllara oranla daha büyük bir artış olduğu ortaya çıkmıştır. Tezlerin 2010 yılından sonra artmasında o dönem içerisinde birçok yeni üniversitenin açılmış olması sebep olarak gösterilebilir. Yeni üniversitelerle birlikte akademik kadroların artması aynı zamanda tez sayılarının artmasında da etkili olmuştur şeklinde yorumlanabilir. Bu doğrultuda burada ele alınan konu ile ilgili yapılan çalışmaların da artmış olabileceği düşünülmektedir. Nitekim Şeref ve Karagöz (2019: 224) de “son yıllarda Türkçe eğitimi akademik alanında çok hızlı bir ilerleme olduğunu ve lisans, lisansüstü programları ile akademisyen ve yayın sayılarında paralel biçimde artış” meydana geldiğini ifade etmişlerdir. Alanyazın incelendiğinde, Türkiye’deki SSCI ve ULAKBİM Sosyal Bilimler veri tabanları tarafından dizinlenen dergilerde 2000-2011 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında yayımlanan makaleleri inceleyen Varışoğlu, Şahin ve Gökaş (2013) çalışmalarında alana yönelik makalelerin 2008 yılından sonra artış gösterdiğini belirlemişlerdir. 2004-2013 yılları arasında Türkçe eğitimi ile ilgili yayımlanan makaleleri inceleyen Aktaş ve Uzuner (2015) de alana yönelik yayımlanan makalelerin 2009 yılından sonra arttığını tespit etmişlerdir. Şeref ve Karagöz (2019) de WoS’ta Türkçe eğitimi ile ilgili yayımlanan çalışmaları incelediklerinde benzer sonuçlara ulaşmışlardır. 2010 yılından sonra Türkçe eğitimi ile ilgili makalelerin sayısında artış olduğunu belirlemişlerdir. Ayrıca alanyazında çalışma grubu olarak sosyal bilgiler öğretmenlerini ele alan lisansüstü tezleri inceleyen Sezer, İnel ve Gökalp (2019) de çalışmalarında öğretmenlere yönelik tezlerin 2008’den sonra artış gösterdiğini fakat son yıllara doğru sayılarında tekrar azalma olduğunu belirlemişlerdir.

Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin 58’inin yüksek lisans, 5’inin ise doktora programlarında yapıldığı belirlenmiştir. Doktora tezlerinin büyükşehirlerde bulunan Gazi Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi ve Marmara Üniversitesinde yapıldığı tespit edilmiştir. Bu durum, bu üniversitelerin daha eski ve uzun yıllardır Türkçe eğitimi alanında doktora programlarının olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Yüksek lisans tezlerine bakıldığında ise tezlerin Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi başta olmak üzere Türkiye’nin çeşitli üniversitelerinde yapıldığı tespit edilmiştir. Türkiye genelinde üniversitelerde Türkçe eğitimi alanında doktora oranla yüksek lisans programlarının sayısının fazla olması lisansüstü çalışmaların programlara dağılımında farklılığa sebep olabilir. Sosyal bilgiler öğretmenlerini ele alan lisansüstü tezlerini inceleyen Sezer, İnel ve Gökalp (2019) de 144 tezin 123’ünün yüksek lisans, 21’inin doktora tezi olduğunu belirlemişlerdir. Bu bakımdan iki çalışmada da öğretmenleri konu alan tezlerin yüksek lisans programlarında daha ağırlıklı olarak yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak iki alan karşılaştırıldığında sosyal bilgiler

öğretmenlerine yönelik yapılan lisansüstü tezlerin Türkçe öğretmenlerine yönelik yapılan tezlerin iki katından fazla olduğu görülmektedir. Bu açıdan Türkçe öğretmenlerine yönelik yapılan lisansüstü tezlerin sayısının oldukça yetersiz olduğu söylenebilir. Zira branşların genel dağılımı düşünüldüğünde Türkçe öğretmenlerinin sayısının fazla olmasından dolayı kendileri ile ilgili yapılan çalışmaların da daha fazla olması beklenmekteydi. Bu bakımdan çalışmanın bu sonucu dikkat çekici bir sonuç olarak değerlendirilmektedir.

Çalışmada Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan 63 lisansüstü tezde 172'si farklı olmak üzere toplam 253 anahtar kelimenin kullanıldığı belirlenmiştir. Ancak bu farklı anahtar kelimelerin de bir kısmının birbirine yakın olduğu, bazılarında çoğul eki gibi eklerden kaynaklı farklılıklar olduğu görülmüştür. Ancak tespit edilen anahtar kelimelerin çoğunlukla birer kez kullanıldığı belirlenmiştir. Çalışmalarda en çok kullanılan anahtar kelimelerin ise Türkçe öğretmeni, Türkçe öğretmenleri, Türkçe eğitimi, Türkçe öğretimi ve okuma olduğu ortaya çıkmıştır. Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde en çok kullanılan anahtar kelimelerin de beklenen anahtar kelimeler olduğu söylenebilir. Fakat 63 tez içerisinde anahtar kelime olarak Türkçe öğretmenin 17, Türkçe öğretmenlerinin 15 defa olmak üzere toplamda 32 defa kullanıldıkları görülmüştür. Çalışmaların ana noktası Türkçe öğretmenleri olmasına rağmen anahtar kelimelere bakıldığında yaklaşık yarısında kullanılmaması beklenen bir sonuç değildir. Bu da anahtar kelimeler belirlenirken çalışmalarda nelerin kıstas olarak alındığı sorusunu akıllara getirmektedir. Türkçe eğitimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerindeki anahtar kelimeleri inceleyen Sevim ve İşcan (2012) da çalışmalarında bu alanla ilgili yapılan yüksek lisans tezlerinde temel dil becerilerinin yanı sıra edebiyat, öğretmen yeterliliği, çocuk edebiyatı, ders kitabı incelemesi konularıyla ilgili çeşitli anahtar kelimelerin kullanıldığını belirlemişlerdir. Bu çalışmada da Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde alanla ilgili veya alan dışı çeşitli anahtar kelimelerin kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca Türkçe eğitimi ile ilgili yayımlanan makaleleri inceleyen Şeref ve Karagöz (2019) de makalelerde en çok kullanılan anahtar kelimeler arasında okuma ve Türkçe eğitiminin olduğunu belirlemişlerdir. Bu bakımdan makalelerde ve lisansüstü tezlerde benzer anahtar kelimelerin ön planda olduğu söylenebilir. Ancak dikkat çeken bir nokta ise lisansüstü tezlerin beş tanesinde anahtar kelimelere hiç yer verilmediğidir. Lisansüstü düzeyde hazırlanan bir tezde anahtar kelimelerin olmamasının ihmalkârlıktan kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Yapılan çalışmada elde edilen bir diğer bulgu ise Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde yaklaşık 41 farklı konunun çalışılmış olmasıdır. Araştırmacıların özellikle öğretmenlerin çeşitli konularla ilgili görüşlerini veya sınıf içi uygulamalarını belirlemeye yönelik çalışmalar yaptığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan çalışmalarda en fazla ele alınan konunun öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik uygulamaları ve görüşlerini belirlemek olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmacıların en çok ele aldıkları diğer bir konunun ise okuma kültürü/alışkanlığı edinme durumları ve öğrencilere kazandırmaya yönelik etkinlikleri olduğu belirlenmiştir. Çalışmalarda Türkçe öğretmenlerinin dil becerilerine, öğretmenlik yeterliklerine, materyal ve yöntem-teknik kullanımlarına, karakter özelliklerine yönelik çalışmaların da olduğu görülmüştür. Varışoğlu, Şahin ve Göktaş (2013) çalışmalarında Türkçe eğitimi alanında en çok ele alınan konuları incelediklerinde okuma eğitiminin ilk sırada yer aldığını belirlemişlerdir. Bu çalışmada da okuma becerisi en çok çalışılan konulardan biri olarak tespit edilmiştir. Araştırmacılar Türkçe eğitimiyle ilgili çalışmalarda ele alınan konuları eğitim bilimleri açısından incelediklerinde ise yedinci sırada ölçme ve değerlendirme konusunun olduğunu belirlemişlerdir. Nitekim çalışmalarında Türkçe eğitimini genel olarak ele aldıklarından ölçme değerlendirme konusunun ilk sıralarda olmasa da en çok çalışılan konular arasında olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Bu bakımdan bu çalışmada belirlenen

konuların makalelerde ele alınan konularla paralellik gösterdiği görülmektedir. Ancak araştırmacıların çalışmalarında konuları sınıflandırırken öğretmene yönelik bir başlık oluşturmadığı görülmüştür. Bu bakımdan da makalelerde Türkçe öğretmenlerini ele alan çalışmaların sayısına dair bir bilgi olmadığından karşılaştırma yapılamamıştır. Zira lisansüstü tezler genel olarak bakıldığında Türkçe öğretmenleri ile ilgili birçok açıdan araştırma yapılabilecek bir alanda seçilen konuların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir.

Çalışmada Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan çalışmaların ağırlıklı olarak nicel araştırmalar olduğu ve betimsel tarama yöntemiyle yürütüldüğü ortaya çıkmıştır. Deneysel çalışmaların hiçbir araştırmacı tarafından tercih edilmediği belirlenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden ise durum çalışmalarının ön planda olduğu görülmektedir. Ancak özellikle nitel çalışmaların çoğunda modelin nitel olduğu belirtilmiş ama nitel araştırma yöntemlerinden hangisi olduğunun belirtilmediği tespit edilmiştir. Alanyazın incelendiğinde 2000-2011 yılları arasında Türkçe eğitimi ile ilgili yapılan lisansüstü tezleri inceleyen Yağmur Şahin, Kana ve Varışoğlu (2013) tezlerin ağırlıklı olarak nitel araştırma yöntemlerine göre tasarlandığını ve en fazla kullanılan yöntemin betimsel tarama yöntemi olduğunu belirlemişlerdir. Araştırmacıların sonuçları ile yapılan bu çalışma sonuçları arasında kısmen benzerlik olduğu görülmektedir. Boyacı ve Demirkol (2018) da 1995-2018 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında yapılan doktora tezlerini inceledikleri çalışmalarında tezlerde ağırlıklı olarak nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığını belirlemişlerdir. Araştırmacılar tarafından Türkçe eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin daha çok nitel araştırma yöntemlerine göre tasarlandıklarını belirtmelerine rağmen bu çalışmada Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmalarda nicel araştırma yöntemlerinin daha ön planda olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Türkçe eğitimi ile ilgili makaleleri inceleyen Varışoğlu, Şahin ve Göktaş (2013) da makalelerde ağırlıklı olarak nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığını ve betimsel tarama yönteminin ön planda olduğunu belirlemişlerdir. Alanyazında doğrudan sosyal bilgiler öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezleri inceleyen Sezer, İnal ve Gökalp (2019) de çalışmalarında tezlerde nicel araştırma yöntemlerinin daha fazla kullanıldığını tespit etmişlerdir. Bu bakımdan, öğretmenlerle ilgili çalışmalarda araştırmacıların hedef kitleye ulaşma ve çalışmayı yürütme açısından nicel araştırma yöntemlerini daha fazla tercih ettikleri ortaya çıkmaktadır. Çalışmada elde edilen diğer bir sonuç ise tezlerde en az tercih edilen desenin karma desen olduğudur. Sadece üç çalışmada karma desen kullanıldığı tespit edilmiştir. Nitekim alanyazın incelendiğinde de Türkçe eğitimi alanında yapılan çalışmalarda en az tercih edilen desenin karma desen olduğu görülmektedir (Boyacı ve Demirkol, 2018; Dönmez ve Gündoğdu, 2016; Varışoğlu, Şahin ve Göktaş, 2013; Yağmur Şahin, Kana ve Varışoğlu, 2013). Çalışmada ayrıca iki lisansüstü tezinde yöntemle dair hiçbir bilginin verilmediği tespit edilmiştir. Eğitim çalışmalarının en önemli unsurlarından olan yöntem bilgisinin tezlerde olmaması araştırmacının ve danışman hocanın yöntem hakkındaki bilgisizliğinden ya da önemsememesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Alanyazın incelendiğinde de tezlerde ve makalelerde yöntemle dair eksikliklerin olduğunu tespit eden çalışmalar mevcuttur (Boyacı ve Demirkol, 2018; Dönmez ve Gündoğdu, 2016; Kan ve Uzun, 2016).

Çalışmada lisansüstü tezlerin örnekleme de çeşitli açılardan ele alınıp incelenmiştir. Bu incelemeler sonucu tezlerde örnekleme yöntemi olarak araştırmacıların en çok rastgele (seçkisiz) örnekleme yöntemini devamında ise kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemini seçtikleri belirlenmiştir. Varışoğlu, Şahin ve Göktaş (2013) ile Yağmur Şahin, Kana ve Varışoğlu'nun (2013) çalışmaları da bu bulguyla paralel bir sonuca sahiptir. Ancak 23 tez çalışmasında örnekleme yöntemine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir. İncelenen 63 çalışma içerisinde 23 tezin önemli bir sayı olduğu düşünülmektedir. Bu durum, araştırmacıların bu konuda bilgi eksikliği olduğunu düşündürmektedir.

Tezlerin örneklem sayıları incelendiğinde yoğunluğun 101 ile 200 öğretmen arasında olduğu belirlenmiştir. Çalışmada en az tercih edilen örneklem grubunun iki çalışmada beş öğretmenden oluştuğu belirlenirken iki çalışmada da 500'ün üzerinde öğretmenden oluştuğu belirlenmiştir. Türkçe eğitimi alanındaki makaleleri inceleyen Varışoğlu, Şahin ve Göktaş (2013) ise örneklem sayısının çoğunlukla 31-100 kişi arasında değiştiğini belirlemişlerdir. Bu durum üzerinde çalışmaların kapsadığı dönemlerin etkili olabileceği düşünülmektedir. Araştırmacılar sadece 2000-2011 yılları arasındaki çalışmaları incelerken bu çalışma 2000-2019 yıllarını kapsamaktadır. Özellikle son dönemlerde imkânların artmasıyla birlikte örneklem grubuna ulaşmanın daha kolay olduğu düşünüldüğünden araştırmacıların örneklem sayılarının da arttığı söylenebilir. Ancak iki çalışmada ise örneklem sayısına dair bir bilginin verilmediği tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada sadece Türkçe öğretmenlerine odaklanıldığı için ele alınan tezlerin hangi şehirlerdeki Türkçe öğretmenlerini kapsadığı merak edilmiş ve bu doğrultuda örneklem seçildiği şehirler/yerler araştırılmıştır. İncelemeler sonucu araştırmalarda 33 farklı şehirden örneklem seçildiği belirlenmiştir. En çok örneklem seçilen şehirlerin ise İstanbul ve Kırşehir olduğu tespit edilmiştir. Kırşehir'in en çok tercih edilmesinde araştırmacıların bu şehirdeki üniversitede tezlerini hazırlamaları etkili olmuş diye düşünülmektedir. İstanbul için ise bunun kısmen etkili olduğunu söyleyebiliriz. Çalışmaların altısında örneklem olarak sadece bir şehir yerine Türkiye'nin farklı şehirlerinden Türkçe öğretmenlerinin seçildiği görülmektedir. Özellikle bu çalışmaların her bölgeden bir ya da birkaç şehir seçilerek yapıldığı belirlenmiştir. Sosyal medyanın hızla yaygınlaşmasına rağmen sadece bir çalışmada örneklem grubunun Facebook'taki gruplara üye olan öğretmenlerden oluştuğu görülmüştür. Bir çalışmada da örneklemin nereden seçildiğine dair herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir.

Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde veri toplama aracı olarak ölçek, görüşme formu ve anketlerin diğer veri toplama araçlarına oranla daha fazla kullanıldığı tespit edilmiştir. Yağmur Şahin, Kana ve Varışoğlu (2013) Türkçe eğitimi ile ilgili lisansüstü tezlerde en çok kullanılan veri toplama araçlarının doküman ve başarı testleri olduğunu belirlerken, Varışoğlu, Şahin ve Göktaş (2013) ise alanla ilgili makalelerde en çok kullanılan veri toplama araçlarının doküman ve anket olduğunu belirlemişlerdir. Bu bakımdan bu çalışmanın bulgularının alanyazında doğrudan Türkçe eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların bulgularıyla benzerlik göstermediği görülmektedir. Bu durum, diğer çalışmalarda Türkçe eğitimi alanındaki çalışmalar sınırlama konulmadan incelenirken bu çalışmada Türkçe eğitimi içerisinde yer alan sadece Türkçe öğretmenleri ile ilgili çalışmalara odaklanıldığından kaynaklanıyor olabilir. Nitekim çalışmaların önemli bir kısmında Türkçe öğretmenlerinin görüşleri ve uygulamaları belirlenmeye çalışılmıştır. Bunun sonucu olarak da görüşme formu, anket ve ölçekler en çok kullanılan veri toplama araçları olmuştur denilebilir. Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde kullanılan veri analiz tekniklerine bakıldığında da özellikle nicel tekniklerden kestirimsel analiz tekniklerinin ve nitel tekniklerden içerik analizinin araştırmacılar tarafından daha çok kullanıldığı belirlenmiştir. Bu bakımdan seçilen yöntem, veri toplama araçları ve veri analiz tekniklerinin birbirleriyle paralel yönde olduğu söylenebilir. Türkçe eğitimi alanında yapılan çalışmalarda ise Yağmur Şahin, Kana ve Varışoğlu (2013) lisansüstü tezlerde en çok kullanılan nicel ve nitel veri analiz tekniğinin betimsel analiz teknikleri olduğunu belirlerken Varışoğlu, Şahin ve Göktaş (2013) ise makalelerde nicel veri analiz tekniklerinden betimsel analiz, nitel veri analiz tekniklerinden ise doküman analizinin en çok kullanıldığını belirlemişlerdir. İncelenen lisansüstü tezlerinin üçünde veri analiz tekniklerine dair herhangi bir bilgiye yer verilmediği görülmüştür. Nitekim Kan ve Uzun (2016) da Türkçe eğitimi alanındaki yüksek lisans tezlerinin önemli bir kısmında veri toplama ve veri analiz tekniklerine dair bilgilerin yer almadığını belirtmişlerdir.

Sonuç olarak, 2000-2019 yılları arasında Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde 2010 yılından sonra artış olduğu ve özellikle 2019 yılında dikkate değer bir artışın gerçekleştiği ortaya çıkmıştır. Lisansüstü tezlerin çoğunlukla yüksek lisans programlarında yapıldığı, doktora çalışmalarının çok az olduğu tespit edilmiştir. Tezlerde ölçme ve değerlendirme ile okuma kültürü/alışkanlığı konularına daha çok odaklanıldığı, anahtar kelimelerde Türkçe öğretmeni/öğretmenleri, Türkçe eğitimi ve okumanın en fazla kullanıldığı belirlenmiştir. Tezlerin yöntem bölümlerinde ise nicel çalışmaların ön planda tutulduğu, veri toplama aracı olarak ölçek, anket ve görüşme formlarının daha fazla kullanıldığı, veri analiz tekniklerinde kestirimsel ve içerik analizinin belirgin bir şekilde daha fazla kullanıldığı tespit edilmiştir. Tezlerin örneklem yöntemi olarak rastgele (seçkisiz) örneklem yöntemini daha çok kullandıkları, örneklemelerin ağırlıklı olarak İstanbul ve Kırşehir şehirlerinden seçildiği, ancak genel olarak 33 farklı şehirden örneklem seçildiği ve örneklem sayısının daha çok 101-200 arasında değiştiği ortaya çıkmıştır. Ancak Türkçe öğretmenleri ile ilgili hazırlanan lisansüstü tezler genel olarak değerlendirildiğinde nicelik olarak yetersiz bulunmakla birlikte tezlerin yöntem bölümlerinde de belirgin eksikliklerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmada Türkiye'deki okullarda Türkçe derslerini yürüten Türkçe öğretmenlerine yönelik yapılan lisansüstü tezlerin eğilimleri belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda araştırmacı tarafından gelecekte gerçekleştirilebilecek olan çalışmalar için yapılan öneriler şunlardır:

Çalışmada 2000-2019 yılları arasında Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezler incelenmiştir. Türkiye'de okullarda çalışan öğretmenlerin branş dağılımına bakıldığında ön sıralarda gelen Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin sayısının oldukça yetersiz olduğu görülmüştür. Bu nedenle Türkçe eğitimi ve öğretmen yetiştirme alanlarında çalışan akademisyenler, araştırmacılar Türkçe öğretmenlerini ele alan çalışmalara daha çok ağırlık vermelidir.

Türkçe öğretmenleri ile ilgili lisansüstü çalışmaların ağırlıklı olarak yüksek lisans programlarında yapıldığı, ancak doktora programlarında çok az çalışma yapıldığı belirlenmiştir. Ana dili eğitimi ve öğretimi sürecinin en önemli bileşenlerinden biri olan Türkçe öğretmenleri ile ilgili doktora programlarında daha derinlemesine araştırmalar yapılmalıdır.

Bu çalışmada Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezler incelenmiştir. Gelecekte Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılmış olan makalelerin de eğilimleri incelenebilir.

Çalışmada sadece Türkiye'deki okullarda Türkçe derslerini yürüten Türkçe öğretmenlerine odaklanılmıştır. İkinci ve yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğretmenlere yönelik yapılan çalışmaların da eğilimleri incelenebilir.

Çalışmada Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan tezlerde ele alınan konular belirlenmiştir. Bu bakımdan gelecekte araştırma yapacak olan akademisyenler çalışılmayan konulara yoğunlaşabilirler.

Lisansüstü tezlerde ele alınan konuyu ifade edebilecek anahtar kelimelerin seçiminde problemler olduğu görülmektedir. Bu nedenle araştırmacıların özellikle çalışmalarını için anahtar kelimeleri seçerken konunun dışına çıkmamaları ve konuyu net bir şekilde temsil edebilecek anahtar kelimeleri seçmeleri önerilmektedir.

Çalışmada lisansüstü tezlerin bir kısmının yöntem bölümünde eksiklikler olduğu belirlenmiştir. Bu sebeple tezler hazırlanırken alanın uzmanlarına danışılmasının tezlerin niteliğini artırması açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

Tezlerde daha çok nitel ve nicel çalışmaların ön plana çıktığı görülmüştür. Daha kapsamlı çalışmalar olması adına karma desene yönelik çalışmalar artırılmalıdır.

Tezlerde örneklem sayılarının genellikle 101-200 arasında olduğu belirlenmiştir. Öğretmen sayısının ve öğretmenlere ulaşabilmede kullanılacak araçların arttığı günümüzde araştırmacılar daha geniş örneklem grupları ile çalışmalıdır.

Bu çalışmada sadece Türkçe öğretmenleri ile ilgili lisansüstü tezler incelenmiştir. Diğer alanlarda da öğretmenlere yönelik yapılmış olan çalışmaların eğilimleri incelenebilir.

Kaynakça

- Aktaş, E. ve Uzuner Yurt, S. (2015). Türkçe eğitimi alanındaki makale özetlerine yönelik bir içerik analizi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(7), 73-96.
- Boyacı S. ve Demirkol, S. (2018). Türkçe eğitimi alanında yapılan doktora tezlerinin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(2), 512-531.
- Emin, O. (2018). *Eğitimin Ekonomiye ve Kalkınmaya Etkisi Kuzey Makedonya Örneği*. 5. Uluslararası Ekonomi ve İktisat Kongresi Bildiriler Kitabı içinde s. 84-90, Bursa.
- Ekiz, D. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı.
- Dönmez, B. ve Gündoğdu, K. (2016). 2000-2016 yılları arasında Türkçe öğretim programları alanında yayımlanan makale ve tezlerin analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(4), 2109-2125.
- Göçer, A. (2015). Temel dil becerilerinin geliştirilmesinde dil bilgisi öğrenme alanının yeri, işlevi ve öğretimi: bütünlük ilkesi ve tümevarım yöntemi ekseninde tematik bir yaklaşım. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 233-242.
- Gul, S. & Sozbilir, M. (2016). International trends in biology education research from 1997 to 2014: a content analysis of papers in selected journals. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 12(6), 1631-1651.
- Gültekin, M. (2020). Değişen toplumda eğitim ve öğretmen nitelikleri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 10(1), 654-700.
- Kan, M. O. ve Uzun, G. L. (2016). Türkçe eğitimi alanındaki yüksek lisans tezlerinin yöntem bölümlerine ilişkin sözbilimsel yapı özellikleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 331-343.
- Karakas Yıldırım, Ö. (2020). 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki yazma etkinliklerinin yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 315-325.
- Kocasaraç, H. ve Karataş, H. (2018). Yenilikçi öğretmen özellikleri: bir ölçek geliştirme çalışması. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 34- 57.
- MEB. (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara: MEB.
- Özdemir, S. M. (2016). Öğretmen niteliğinin bir göstergesi olarak sürekli mesleki gelişim. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 233-244.
- Sevim, O. ve İşcan, A. (2012). Türkçenin eğitimi ve öğretimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerinde geçen anahtar kelimelere dönük bir içerik analizi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(1), 1863-1873.
- Sezer, A. İnel, Y. ve Gökalp, A. (2019). Çalışma grubu sosyal bilgiler öğretmeni olan Türkiye'deki lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 1-17.

- Şeref, İ. ve Karagöz, B. (2019). Türkçe eğitimi akademik alanına ilişkin bir değerlendirme: Web of science veri tabanına dayalı bibliyometrik inceleme. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 213-231.
- Ünveren Kapanadze, D. (2019). 2018 Türkçe öğretim programındaki kazanımların üst düzey düşünme becerileri bağlamında incelenmesi. *Millî Eğitim*, 48(223), 83-111.
- Varişoğlu, B., Şahin, A. ve Göktaş, Y. (2013). Türkçe eğitimi araştırmalarında eğilimler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1767-1781.
- Yağmur Şahin, E., Kana, F. ve Varişoğlu, B. (2013). Türkçe eğitimi bölümlerinde yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *International Journal of Human Sciences*, 10(2), 356-378.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.